

הלכות נטילת ידים לסעודה - ב

נטילת ידים לטיבולו במשקה

פסחים קטו, א-ב

כל שטיבולו במשקה צריך נטילת ידים (משום המשקין, שהידים שניות, וכל הפוסל בתרומה מטמא משקים וכו', רש"י) ... האי חסא ... הא לא נגע (ידו במקשה, רש"י) ... למה לי נטילת ידים. **זילמא משקעו ליה.**

משנה פ"ח מ"ז

כל הפוסל את התרומה, מטמא את המשקין להיות תחלה.

שוע"ר סי' קנח

א תירוש ויצהר הם יין ושמן, דרך שתייתן הם בכלי, ואין אדם עשוי ליגע בהם בידיו, לפיכך לא הצריכו בהם נטילת ידים אפילו בתרומה, ואין צריך לומר בחולין.

ג אף על פי שהשותה אין צריך נטילת ידים, מכל מקום אם אוכל דבר שטיבולו במשקה, בין שמטבלו עתה בין שהיה מטובל מקודם ואוכל כשהוא מטובל ומלוחלח שלא נתנגב, צריך ליטול ידיו תחלה, לפי שהמשקים עלולים לקבל טומאה יותר שאין צריך הכשר, ועוד שאף משקה חולין שנגעו בו סתם ידים נטמא ונעשה ראשון לטומאה ומטמא אוכלין ומשקין אחרים בכל שהוא, לפיכך החמירו בה יותר משום סרך תרומה, והצריכו נטילת ידים לכל דבר שמלוחלח במשקה אפילו הוא משקה שאין במינו תרומה כלל, כגון מים ודבש, **משום סרך תרומת יין ושמן.**

ואפילו אין מטבל אלא ראש הירק ואין ידיו נוגעות במשקה כלל, גזירה שמא יגעו בו, **ואפילו לאכול על ידי כף צריך נטילת ידים,** אם מים מצויין לפניו בתוך מיל או ד' מילין, כמו שיתבאר בסימן קס"ג, גזירה שמא יטבלנו בידו כדרכו או יאכלנו בידו כשהוא מטובל ומלוחלח במשקה, **כיון שדרכו להאכל ביד.**

אבל **דבר שדרכו לאכול על ידי כף לא גזרו שמא יגע בו בידיו.** ולפיכך אף אם נגע בידיו דרך מקרה בתוך הכף אין צריך נטילת ידים, כמו שאין צריך לשתיית משקין, לפי שאין דרכם ליגע בהם בתוך הכוס, ולכן אף אם בא ליגע בהם בתוך הכוס אין צריך נטילת ידים ... ומכל מקום בדבש עב וראוי לאכילה שרגילים לפעמים לאכול ממנו ביד בלא כלי (אלא שהוא טופח על מנת להטפח שקרוי משקה לדברי הכל, כמו שיתבאר), יש להחמיר שלא ליקח ממנו באצבע לאכול בלא נטילת ידים ... **אם אוכלם בידו בדרך אכילה.**

ובמדינות אלו לא נהגו רוב המון עם ליטול ידיהם לכל דבר שטיבולם במשקה. ויש שלמדו עליהם זכות לומר שסמכו על דעת מקצת הראשונים שאמרו שלא הצריכו חכמים נטילת ידים לדבר שטיבולו במשקה אלא בימיהם שהיו אוכלין בטהרה, משא"כ עכשיו שכלנו טמאי מתים. ואין למחות בידם, מאחר שיש להם על מי שיסמוכו, אבל **העיקר כסברא הראשונה.** ומכל מקום לא יברך על נטילת ידים, שספק ברכות להקל.

ד אין נקרא משקה בלשון התורה אלא ז' משקים שהם, המים והיין והשמן והחלב והטל ודבש דבורים ודם בהמה חיה ועוף, וכגון שמטבל בו לרפואה לפיקוח נפש.

ה וכן שאר כל מי פירות ... **אינו נקרא משקה לענין טומאה,** וכן לענין נטילת ידים שתקנו משום סרך תרומה לאכלה בטהרה.

ו אפילו פירות הכבושים או שלוקים ומבושלים באחד מז' משקים אלו ששחט המשקה שנבלע בהם, **אין על הנסחט זה תורת משקה אלא תורת אוכל, מאחר שהיה בלוע באוכל** ... ומכל מקום לאכול האוכל זה הכבוש או השלוק ומבושל בעוד שהרוטב והמרק טופח עליו שלא נתנגב עד שלא יהא בו טופח על מנת להטפח צריך נטילת ידים, שהרי אוכל זה מטובל במשקה, שהמרק של הכבושים או השלוקים ומבושלים משקה גמור הוא כשהוא מז' משקים, רק מה שנבלע ממנו בתוך האוכל בלבד יצא מתורת משקה, ולא מה שטופח על גביו ... ולכן ינגב אותו תחלה ממשקה שעל גביו.

סדר נט"י לסעודה סכ"ב

אין כף וסכין מועילין אלא במרקחת וכיוצא בו **שרגילין להאכל על ידי כף או סכין פעמים רבות.** אבל דבר שטיבולו במשקה שאין דרכו לעולם להאכל על ידי כף או סכין, אינם מועילים לפטור מנטילת ידים.

הלכתא רבתא לשבתא

אף על פי שאין בישול אחר בישול בדבר יבש, מכל מקום אם חוזר ונמחה ממנו קצת יש בו משום בישול אחר בישול בלחלוחית המחוי אם היד סולדת בו. ולכן צריך לזהר במאד שלא להחם בשר או עופות צלויים או מבושלים אם יתחמם המוהל הנמחה מהם עד שהיד סולדת בו משום איסור סקילה וזכרת ח"ו.

לקוטי טעמים ומנהגים ד"ה ורחץ

ואף מי שאינו נוהר בזה כל השנה – נוטל ידיו, והוא כאחד משאר שנויים שעושין בליל זה כדי שישאלו (חק יעקב סי' תע"ג סקכ"ח).